

DET ØKOLOGISKE RÅD
FREMTIDENS MILJØ SKABES I DAG

Til
Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Folketinget
Christiansborg
1218 København K

3. marts 2005.

Det Økologiske Råd har i dag sendt nedenstående brev til miljøminister Connie Hedegaard, hvori vi fremlægger vore forslag til miljøregulering af landbruget.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Hans Nielsen'.

Hans Nielsen

Miljøminister Connie Hedegaard
Miljøministeriet
Højbro Plads 4
1200 København K

3. marts 2005.

Kære Connie Hedegaard,

Det Økologiske Råd ser med tilfredshed, at du har fremsat ønske om, at husdyrbrug skal miljøgodkendes ligesom industrivirksomheder, og at miljøreguleringen af husdyrbrug bør samles i én lov.

Det Økologiske Råd er enig i de 4 punkter, som du mener bør være omdrejningspunkt for forhandlingerne om miljøreguleringen, men ønsker endvidere et 5. punkt om yderligere opbevaringskapacitet for husdyrgødning for nogle bedriftstyper.

1. Flere husdyrbrug skal miljøgodkendes
2. Større krav til anvendelse af ny teknologi i husdyrproduktionen
3. Yderligere reduktion af ammoniakfordampningen fra landbruget
4. Håndtering af lugtgenerne fra landbruget
5. Yderligere opbevaringskapacitet for husdyrgødning for nogle bedriftstyper

Ad 1: Flere husdyrbrug skal miljøgodkendes

Det fremgår af regeringsgrundlaget, at den generelle grænse for godkendelse af husdyrbrug skal reduceres fra den nuværende på 250 DE til 75 DE.

Det Økologiske Råd finder ikke, at en sådan dyreenheds-grænse vil være tilstrækkelig til at regulere forureningen med kvælstof og fosfor fra landbruget, da der kan være en væsentlig miljøbelastning fra alle bedriftstyper/alle landbrugsarealer. Også planteavlsbedrifter og bedrifter med få husdyr kan nemlig medføre en væsentlig miljøbelastning, hvis de f.eks. modtager husdyrgødning fra de "disharmoniske husdyrproduktioner". Der er således ikke nødvendigvis forskel på miljøbelastningen fra arealer, der tilhører en planteavler eller en husdyrproducent.

Den forestående implementering af Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet nødvendiggør, at der er mulighed for at miljøregulere alle arealer/landbrug i oplandet/nærområdet til et sårbart vand- eller naturområde – ikke kun en delmængde af arealerne, som det vil være konsekvensen, hvis man kun som foreslået kan miljøregulere husdyrbrug og tilmed husdyrbrug over en vis størrelse. En undersøgelse baseret på GLR og CHR data fra 2003 og koblet via SE-nr. fordeler det fynske landbrugsareal således:

- 39% af landbrugsarealet er ejet/forpagtet af landmænd med over 75 DE.
- 61% af landbrugsarealet er ejet/forpagtet af landmænd med under 75 DE .

Med en grænse ved 75 DE vil miljøbelastningen være reguleret på mindre end 40% af landbrugsarealet på Fyn. En mærkbar regulering af anvendelsen af husdyrgødning på de store husdyrbrug for at tilgodese miljøet vil kunne føre til, at de store husdyrproducenter blot afsætter deres husdyrgødning og dermed deres miljøbelastning til de godt 60% af landbrugsarealet, der ikke er omfattet af en miljøgodkendelse.

Hvis man i oplandet til Odense Fjord eller Arreskov Sø (se vedlagte kort) kun har mulighed for individuelt at miljøregulere mindre end 40% af landbrugsarealet, siger det sig selv, at det kan blive særdeles vanskeligt/umuligt at sikre, at man lever op til Vandrammedirektivets miljøkvalitetsmål for disse vandområder. Og det vil under alle omstændigheder ikke muliggøre en miljøøkonomisk optimal miljøregulering; dvs. man vil ikke kunne anvende de mest omkostningseffektive virkemidler til at opfylde kvalitetsmålene.

Tabel 1: Kvælstoftabet/overskuddet ved forskellige husdyrbrug på 75 DE.

Samlet tab ved 75 DE	Samlet kvælstofoverskud/tab	Heraf udvaskning	Heraf til overfladevand	Ammoniaktab
Slagtesvin gylle 1,4 DE/ha	4.900 kg N	3.500 kg N	1.600 kg N	1.700 kg N
Slagtesvin dybstrøelse 1,4 DE/ha	7.100 kg N	5.100 kg N	2.300 kg N	2.400 kg N
Malkekøer gylle 1,7 DE/ha	4.800 kg N	3.500 kg N	1.600 kg N	1.500 kg N
Malkekøer dybstrøelse 1,7 DE/ha	7.200 kg N	6.200 kg N	2.700 kg N	1.200 kg N
Slagtekyllinger dybstrøelse 1,4 DE/ha	9.600 kg N	6.700 kg N	3.000 kg N	3.300 kg N

Som det fremgår af tabel 1 er der betydelig forskel på kvælstoftabet/overskuddet for de forskellige typer af husdyrbrug. Tabet er endvidere så højt, at det kan have afgørende indflydelse på miljøkvaliteten i de tilstødende naturarealer. Kvælstoftabet fra markerne er generelt dobbelt så stort som kvælstoftabet fra stalden, da ca. 1/3 af ammoniaktabet sker på markerne i forbindelse med udbringningen. Det vil således være 2/3 af kvælstoftabet, der ikke bliver reguleret, når et miljøgodkendt husdyrbrug afsætter sin husdyrgødning til en planteavler.

For at sætte kvælstoftabet fra 75 DE lidt i perspektiv kan det f.eks. anføres, at et kvælstoftab på 7.100 kg N årligt (75 DE malkekøer på dybstrøelse) svarer til spildevandsudledningen (efter rensning) fra et bysamfund på 8.000 indbyggere. Man lægger altså op til, at der ikke er behov for individuelt at kunne miljøregulere eksempelvis malkekvægsbesætninger med et kvælstoftab af en størrelse svarende til spildevandsudledningen fra 8.000 indbyggere.

Samtidig miljøregulerer man spildevandsudledningen fra enkeltliggende ejendomme i det åbne land (3 indbyggere), og med en anlægsomkostning for den enkelte ejendom på 40.000-50.000 kr. I dette perspektiv kan man hævde, at der ikke er lighed for loven, og at man heller ikke lever op til forureneren betaler princippet ved kun at kræve miljøgodkendelse af de store husdyrbrug. Dertil kommer, at miljøbelastningen pr. arealenhed fra de store husdyrbrug ikke nødvendigvis er større end miljøbelastningen pr. arealenhed fra andre landbrugsbedrifter, hvilket kan synes som en urimelig - og ikke fagligt begrundet - forskelsbehandling af landmændene.

Tabel 2: Fosforoverskuddet ved forskellige husdyrbrug på 75 DE.

Fosforoverskud ved 75 DE	Uden fytase til foder	Med fytase til foder
Slagtesvin gylle 1,4 DE/ha	525 kg P/år - 10 kg P/ha	160 kg P/år - 3 kg P/ha
Slagtesvin dybstrøelse 1,4 DE/ha	630 kg P/år - 12 kg P/ha	270 kg P/år - 5 kg P/ha
Malkekøer gylle 1,7 DE/ha	165 kg P/år - 3 kg P/ha	
Malkekøer dybstrøelse 1,7 DE/ha	750 kg P/år - 14 kg P/ha	
Slagtekyllinger dybstrøelse 1,4 DE/ha	1.180 kg P/år - 22 kg P/ha	

Som det fremgår af Tabel 2 er der også en betydelig forskel på overskuddet af fosfor for de forskellige typer af husdyrbrug. Tabet er endvidere så højt, at det kan have afgørende indflydelse på miljøkvaliteten i de tilstødende naturarealer. Fosfortabet foregår alene fra markerne, da tabet fra stalde og gødningsopbevaring er elimineret af vandmiljøplanerne. Miljøbelastningen med fosfor er således lige så stor på en planteavlsbedrift, der anvender husdyrgødning, som på en husdyrbedrift. Man kan således risikere, at en husdyrbedrift opfylder sin miljøgodkendelse ved at afsætte sin husdyrgødning til planteavlsbedrifter, hvorved fosfortabet til særligt følsomme vandområder øges.

Der vil også kunne findes eksempler på, at planteavlsbrug, der ikke anvender husdyrgødning, har et stort tab af næringsstoffer f.eks. på grund af dårlig driftsledelse, et ensidigt sædskifte eller organogene jorder.

Det Økologiske Råd finder således, at både planteavlsbrug, der anvender husdyrgødning, husdyrbrug under 75 DE samt planteavlsbrug, der ikke anvender husdyrgødning, har eller kan have et så stort tab/overskud af næringsstoffer, at de bør reguleres af en miljøgodkendelse, fordi de udgør en væsentlig miljøbelastning i forhold til et områdes sårbarhed.

Det Økologiske Råd anbefaler på den baggrund, at der ikke fastsættes en dyreenheds-grænse for miljøgodkendelser. Alle landbrug bør have en miljøgodkendelse uanset husdyrproduktionens eller planteproduktionens størrelse, så det bliver muligt at regulere alle landbrug i oplandet/nærområdet til sårbare vand- og naturområder gennem miljøgodkendelser.

Kun på den måde kan man sikre, at miljøbelastningen fra landbrugsproduktion i oplandet/nærområdet til sårbare vand- og naturområder ikke overstiger tålegrænserne, og at reguleringen sker med de mest omkostningseffektive virkemidler.

Det Økologiske Råds forslag:

Der gennemføres en fasedelt miljøgodkendelse af alle landbrugsbedrifter.

I første fase foretages der miljøgodkendelser af husdyrbedrifter i forbindelse med ansøgninger om nyanlæg, udvidelse eller omlægning af husdyrproduktionen. Hvis en planteavlser ønsker at modtage husdyrgødning fra disharmoniske husdyrbedrifter skal denne også miljøgodkendes.

Disse ordninger erstatter den nuværende VVM-godkendelsesordning inkl. screeninger, som amterne i dag forstår i medfør af planloven. Amterne screener således årligt ca. 2.000 ansøgninger om nyanlæg, udvidelse eller omlægning af husdyrproduktioner.

I anden fase miljøgodkendes de resterende landbrugsbedrifter, og der foretages en vurdering af behovet for at revidere de hidtidige miljøgodkendelser som led i indsatsplanlægningen i medfør af Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet, der skal være afsluttet i 2009.

Ad. 2: Større krav til anvendelse af ny teknologi i husdyrproduktionen

Det Økologiske Råd finder, at der bør stilles krav om effektiv ammoniakrensning af udsugningsluften på alle svine- og fjerkræbrug. I første omgang bør det ske på alle nye bedrifter og på alle bedrifter, der medfører en betydelig belastning af nærliggende sårbare naturområder.

Byggestandarderne for indretning af stalde og gødningsbevaringsanlæg skal ændres, så indretningen fremover skal ske med henblik på at minimere ammoniaktabet fra gulvflader, gyllekanaler, skorstensafkast, møddinger og gyllebeholdere.

Der bør ske en øget nedfældning af gyllen samt en øget biogasproduktion både for at minimere landbrugets kvælstoftab og drivhuseffekt.

Ad 3: Yderligere reduktion af ammoniakfordampningen fra landbruget

Ca. 2/3 af ammoniakfordampningen stammer fra staldene og 1/3 fra udbringningen af husdyrgødningen.

Ved renovering og nybyggeri på husdyrbrug bør der stilles krav om, at der skal vælges de staldtyper, der giver den mindste ammoniakfordampning inden for de forskellige produktionsmetoder.

Det Økologiske Råd anbefaler derfor, at der fastsættes krav om, at der inden renovering og nybyggeri af stalde skal fremlægges dokumentation for, at ammoniaktabet er minimeret.

Eksisterende stalde, der har et stort ammoniaktab til omgivelserne på grund af utidssvarende staldsystemer, skal have påbud om at foretage foranstaltninger for at minimere ammoniaktabet inden 2010.

Al gylle skal nedfældes i jorden, hvor det er muligt uden at skade afgrøderne væsentligt. Udlægning af gylle med slæbeslanger i afgrøder skal ophøre over en årrække, da det både medfører en uacceptabel ammoniakfordampning og uacceptable lugtgener. I stedet bør gyllen enten nedfældes eller behandles, så ammoniakfordampningen og lugtgenerne reduceres f.eks. i højteknologiske gyllesepareringsanlæg.

Væksten i den danske svineproduktion skal stoppes, så reduktionen i ammoniakfordampningen ikke bliver spist op af produktionsudvidelser.

Ad 4: Håndtering af lugtgenerne fra landbruget

Lugtgenerne omfatter både afkastet fra stalde, opbevaringsanlæg og udbringning af husdyrgødningen.

Det Økologiske Råd finder lugtgenerne ved udlægning af ubehandlet gylle med slæbeslanger for uacceptabel. Der bør derfor iværksættes en målrettet indsats for at få fundet løsninger, der kan bringe denne praksis til ophør. Løsningen kan bl.a. være videregående behandling af gyllen og øget nedfældning af gyllen.

Det Økologiske Råd finder, at lugtgenerne fra staldanlæggene skal være omfattet af lugtvejledningen, så de ikke må overstige de lugtgener, der accepteres fra andre typer af virksomheder i det åbne land.

5. Yderligere forøgelse af opbevaringskapaciteten for nogle bedriftstyper

Det Økologiske Råd finder endvidere, at der er behov for at øge opbevaringskapaciteten på de typer af husdyrbrug, der i dag udbringer husdyrgødning på tidspunkter, hvor det ikke er begrundet i afgrødernes behov.

Der sker i dag udbringning af husdyrgødning i både september, februar og marts på grund af manglende opbevaringskapacitet. I september er doseringen i sletgræs ofte langt over de gødningsmæssige behov. I februar har ingen afgrøder behov for gødning og i marts bør udbringning af husdyrgødning kun tillades på marker, der umiddelbart efter tilsås med en vårafgrøde.

Det Økologiske Råd anbefaler derfor, at alle bedriftstyper skal have en opbevaringskapacitet svarende til, at al husdyrgødningen kan udbringes på det tidspunkt, der giver den mest optimale udnyttelse af næringsstofferne.

Med venlig hilsen

Hans Nielsen